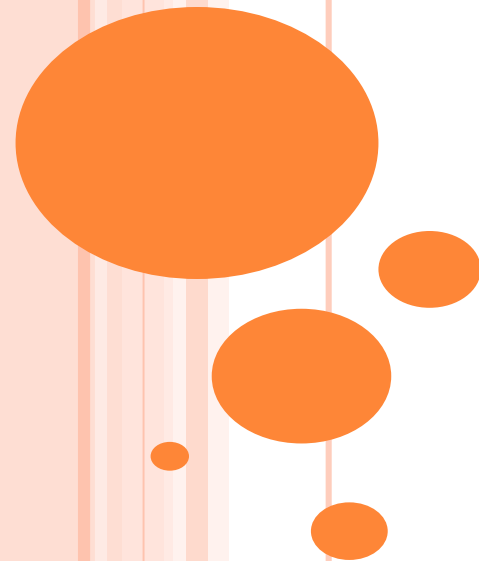

CATEGORII SEMANTICE

SINONIME, ANTONIME, OMONIME, PARONIME

Prof. Mladin Paula

SINONIMELE

***SINONIMELE* SUNT CUVINTE
CU SENSURI IDENTICE SAU
APROPIATE. UN CUVÂNT
POATE AVEA MAI MULTE
SINONIME CARE
CONSTITUIE O *SERIE*
SINONIMICĂ.**

EXAMPLE:

**A ASUPRI = A ÎMPILA = A EXPLOATA
ADEVĂRAT = REAL = AUTENTIC**

Sursa principală a sinonimiei este *împrumutul* și de aceea multe din sinonime sunt neologice, ceea ce contribuie la modernizarea și îmbogățirea masivă a lexicului.

Exemple:

**asemănător = similar
a folosi = a utiliza**

EXISTĂ MAI MULTE TIPURI DE SINONIME:

a) *Sinonime lexicale* – stabilesc relația de echivalență între două sau mai multe cuvinte;

Ex: prieten = amic

vechi = antic, arhaic

b) *Sinonime lexico-frazeologice* – stabilesc relația de echivalență între un cuvânt și o unitate frazeologică;

Ex: a observa = a băga de seamă

c) *Sinonime frazeologice* - stabilesc relația de echivalență între două unități frazeologice.

Ex: a spăla puțină = a o lua la sănătoasă

ÎN FUNCȚIE DE GRADUL DE ECHIVALENȚĂ SEMANTICĂ ȘI DE NUMĂRUL DE SENSURI SUPRAPUSE, SINONIMELE SUNT:

a) *Sinonime identice (perfecte/ totale)* – au sensul identic, se întâlnesc mai rar și sunt de obicei legate de terminologia tehnico - științifică sau de varianta populară.

Ex: natriu – sodiu cupru - aramă
kaliu – potasiu lunar - selenar

b) *Sinonime imperfecte (parțiale sau relative)* – se pot substitui numai în anumite contexte.

Ex: bun = prețios, valoros, blând, gustos
cuvânt = discurs, cuvântare, vorbă

c) *Sinonime aproximative* – se întâlnesc în operele literare unde cuvintele sunt folosite cu sens figurat.

Ex: „cuibar rotind de ape” = vârtej
iubire = arșiță, flacăra

ANTONIMELE

Antonimele sunt cuvintele cu formă diferită și înțeles opus.

Ex: bun \neq rău; înalt \neq scund; repede \neq încet;
adevăr \neq minciună

Antonimele pot fi create cu ajutorul derivării cu prefixe.

Ex: cunoscut \neq necunoscut; corect \neq incorect;
adevăr \neq neadevăr, valoare \neq nonvaloare

Alte prefixe cu care se crează cuvinte antonime: „an-” (organic \neq anorganic), „dez-” (a robi \neq a dezrobi), „i-” (moral \neq imoral)

ANTONIMELE TREBUIE SĂ APARTINĂ ACELEAȘI PĂRȚI DE VORBIRE.

Pot fi *antonime* următoarele *părți de vorbire*:

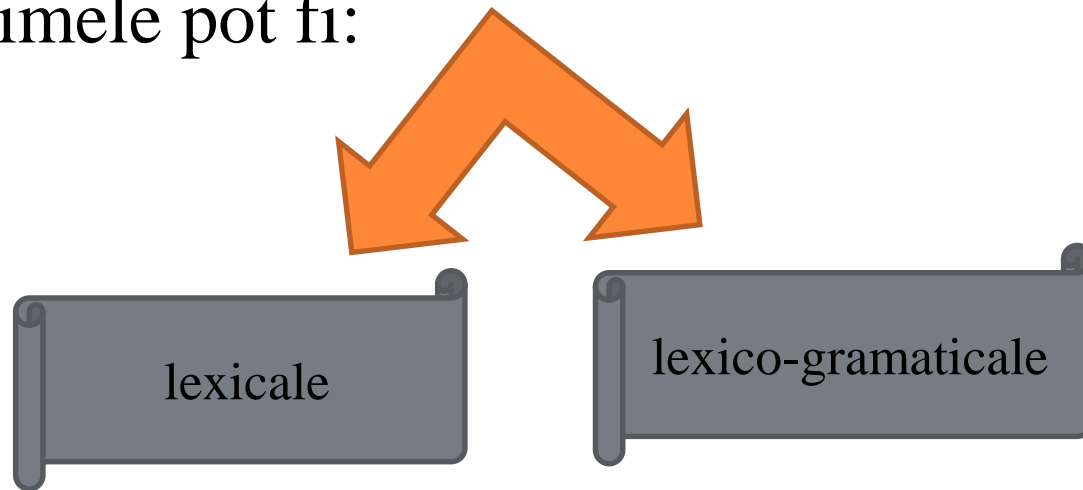
- a) *adjectivele*: acru \neq dulce; bun \neq rău;
- b) *substantivele*: bunătațe \neq răutate; bucurie \neq tristețe;
- c) *verbele*: a aduna \neq a risipi; a afirma \neq a nega;
- d) *adverbele*: sus \neq jos; aici \neq acolo;
- e) *pronumele*: tot \neq nimic;
- f) *prepozițiile*: înaintea \neq înapoia;
- g) *conjunțiile*: și \neq nici.

OMONIMELE

Omonimele sunt cuvinte cu formă identică și înțeles total diferit.

Omonimele pot fi:

1. *OMONIMELE LEXICALE* APARTIN ACELEIAȘI CLASE MORFOLOGICE (SUNT PĂRȚI DE VORBIRE IDENTICE).

POT FI:

- *Totale* (omonimia se menține în flexiune, în toată paradigma lor)

Ex: leu

„ban” (pl. „lei”)

„animal” (pl. „lei”)

- *Parțiale* (omonimia nu se menține în flexiune)

○ Ex: masă

„obiect de mobilă” (pl. mese)

„mulțime”
(pl. mase)

2. *OMONIMELE LEXICO-GRAMATICALE* SUNT CUVINTE CARE AU FORME IDENTICE, DAR CARE SUNT PĂRȚI DE VORBIRE DIFERITE.

○ Ex: noi

adjectiv:

pronume personal:

Are haine noi.

Noi mergem la școală.

**OMOGRAFELE SUNT
CUVINTELE CARE SE
SCRIU LA FEL, DAR SE
PRONUNȚĂ DIFERIT.**

EX: ACELE – ACELE

HAINĂ – HAINĂ /

ROI - ROI /

/

Omofonele sunt cuvintele
care se pronunță la fel,
dar au sensuri
contextuale diferite.

Ex: ne-am / neam

m-ai / mai

s-a / sa

PARONIMELE

Paronimele sunt cuvinte perechi care au o structură fonetică asemănătoare (se deosebesc, de obicei, printr-un singur sunet).

Paronimele pot să difere între ele:

- *printr-un sunet sau fonem*: evolua /evalua
- *prin două sunete sau foneme*: inveterat / învederat
- *prin prefixe*: imigra / emigra
- *prin sufixe*: familiar / familial

Folosirea corectă a paronimelor presupune o mare atenție din partea vorbitorilor, care trebuie să cunoască foarte bine sensul acestora.

